

## **НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО МОНІТОРИНГУ ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Сучасні економічні умови, які характеризуються динамічністю та складністю кон'юнктури ринку, посиленням конкурентної боротьби, швидкими та непередбачуваними змінами законодавства вимагають приведення до дії низки чинників, які здійснюють безпосередній вплив на ефективність управління вітчизняних підприємств. Вирішенню цих проблем сприяє раціоналізація інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на основі оперативного опрацювання чисельних потоків різноманітної економічної інформації, провідна роль у загальній сукупності якої належить моніторингу.

Значний вклад у дослідження питань побудови системи моніторингу на підприємствах внесли такі науковці, як В. Галіцин, А. Заложнев, Ю. Калюх, Р. Каплан, О. Мозенков, О. Тарабрін та інші. У їхніх працях переважно розглядаються теоретичні аспекти створення такої системи, проте питанню попередження кризових явищ на підприємствах за допомогою оперативного моніторингу на даний час приділяється недостатня увага.

Зазначимо, що моніторинг як система підтримки управлінських рішень уперше був запроваджений на підприємствах США наприкінці XIX – на початку XX століття. В Європі він активно почав використовуватися в 70-і роки минулого століття [1]. Нині служби моніторингу успішно функціонують на більшості зарубіжних підприємств. Вони сприяють адаптації господарських суб'єктів до змін зовнішнього середовища й виживанню в умовах жорсткої конкуренції [2].

Аналіз зарубіжного досвіду дає змогу стверджувати, що створення системи оперативного моніторингу на вітчизняних підприємствах є необхідною умовою забезпечення ефективності їх діяльності на основі попередження настання кризових явищ. Створення такої системи повинно забезпечити можливість керування досягненням поточних та перспективних цілей підприємств на основі постійного спостереження, збирання та обробки інформації про стан господарських суб'єктів для своєчасного виявлення загроз їх розвитку й динаміки негативних змін [3].

За цією причиною оперативний моніторинг слід вважати одним із дієвих інструментів управління вітчизняних підприємств, який дає змогу швидко реагувати на внутрішні зміни та турбулентність зовнішнього середовища.

На практиці оперативний моніторинг спрямований на інформаційну підтримку та організацію контролю над пріоритетними аспектами функціонування господарських суб'єктів.

Тому ми вважаємо, що моніторингові дослідження не повинні обмежуватися виконанням обліково-інформаційної й контрольної функцій щодо господарських процесів підприємств. На нашу думку, побудова системи оперативного моніторингу на вітчизняних підприємствах повинна сприяти його глибинній трансформації та зміщенню акценту на координуючу та регулюючу функції.

Координуюча й регулююча функції оперативного моніторингу мають бути спрямовані на розробку рекомендацій щодо попередження кризових явищ господарських суб'єктів.

Система оперативного моніторингу повинна сигналізувати керівництву підприємства про потенційні ризики, які можуть виникати з боку зовнішнього та внутрішнього середовища.

Таким чином, проведення моніторингу на підприємстві дозволить виявити ймовірність настання кризових ситуацій ще до початку виникнення, розробити можливі методи для їх уникнення та мінімізувати негативний вплив на підприємство в цілому.

Водночас моніторинг, за допомогою системи показників, повинен також надавати допомогу при підтримці й поширенні позитивних явищ та найефективніших напрямків діяльності підприємства.

Вважаємо, що створення системи оперативного моніторингу є вкрай необхідним для вітчизняних підприємств, оскільки це сприятиме зміцненню економічної безпеки, знизить рівень невизначеності в ринковому середовищі й загальну міру ризикованості бізнесу.

#### Література:

1. Тарабрін О. Є. Інформаційно-аналітична система економічного моніторингу господарюючих суб'єктів АПК України [Електронний ресурс] / О. Є. Тарабрін // Історія науки і біографістика. – 2008. – № 1. – Режим доступу :<http://www.nbu.gov.ua/E-Journals/INB/2008-1/08toesau.pdf>.43
2. Еналеев А. К. Мониторинг как метод организационного управления. Мониторинг финансово-промышленной группы / А. К. Еналеев, А. Ю. Заложнев // Управление большими системами : сб. трудов. – 2004. – № 6. – С. 84 – 89.
3. Галіцин В. К. Системи моніторингу : монографія / В. К. Галіцин. – К.: КНЕУ, 2000. – 231с.
4. Штангрет А.М. Антикризове управління як засіб попередження банкрутства / А.М. Штангрет // Регіональна економіка. – 2001. – №2. – С.151-153.